

OTİZM İL REHBERİ

DİYARBAKIR

2026

**OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUK TANISI OLAN
BİREYLERE VE AİLELERİNE YÖNELİK OTİZM İL REHBERİ**

GİRİŞ

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), bireylerin sosyal etkileşim, iletişim ve davranışlarında farklılıklarla ortaya çıkan nörogelişimsel bir bozukluktur. Erken yaşta tanımlanan bu durum, bireyin yaşamı boyunca çeşitli alanlarda desteğe ihtiyaç duymasına neden olabilir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü (EYHGM) tarafından yayımlanan **II. Ulusal Otizm Eylem Planı (2023-2030)**; otizmlili bireylerin yaşam kalitesini artırmayı, toplumsal farkındalığı güçlendirmeyi ve kamu hizmetlerinin erişilebilirliğini artırmayı hedeflemektedir. Bu rehber de söz konusu planın yerelde uygulanmasına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Otizm tanısı alan bireyler ile ailelerine, bakım verenlerine, eğitimciler ve diğer tüm ilgili kişi ve kurumlara yönelik **II. Ulusal Otizm Eylem Planı (2023-2030) kapsamında Diyarbakır Otizm İl Rehberi** hazırlanmıştır. Rehberde, il genelindeki sağlık, eğitim, sosyal hizmet, istihdam ve diğer destek alanlarına dair bilgi ve başvuru yolları yer almaktadır.

TANIM

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), bireylerin sosyal iletişimde, karşılıklı etkileşimde ve davranış örüntülerinde farklılıklarla seyreden nörogelişimsel bir durumdur. "Spektrum" ifadesi, otizmin her bireyde farklı düzeyde ve biçimde görülebileceğini ifade eder. Bazı bireyler yoğun desteğe ihtiyaç duyarken, bazıları daha bağımsız bir yaşam sürebilir.

OSB genellikle yaşamın ilk üç yılında belirti verir. Belirtiler arasında;

- Göz teması kurmada zorluk,
- Sosyal ilişkileri başlatma ve sürdürmede güçlük,
- Tekrarlayıcı davranışlar (el çırpma, sallanma vb.),
- Rutinlere aşırı bağlılık,
- Duyusal hassasiyetler (ses, ışık, dokunma gibi) yer alabilir.

Otizmin kesin nedeni bilinmemekle birlikte; genetik, biyolojik ve çevresel etkenlerin birlikte rol oynadığı düşünülmektedir.

OSB, bir hastalık değil; bireyin yaşam boyunca özel desteğe ihtiyaç duyabileceği bir gelişimsel farklılıktır. Erken tanı ve uygun destekle bireylerin yaşam kalitesi önemli ölçüde artırılabilir.

İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ

İlimizde Otizm Spektrum Bozukluğu tanısı olan bireylerin ve ailelerinin sağlık hizmetlerinden faydalanma sürecinde doğru kurumlardan hızlı ve etkin hizmet almasını sağlamak adına İl Sağlık Müdürlüğü tarafından verilen hizmetler listelenmiştir.

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) tanısı, genellikle çocukluk döneminde fark edilen gelişimsel farklılıklarla başlar. Ebeveynlerin veya öğretmenlerin gözlemleri doğrultusunda çocuk, ilgili sağlık kuruluşlarına yönlendirilir. Tanı süreci; uzman hekim değerlendirmesi, gözlem, gelişim testleri ve aile görüşmeleri gibi adımları içerir.

Tanı Sürecinde Görev Alan Uzmanlar	Tanı Konulabilmesi İçin
• Çocuk ve ergen psikiyatristleri • Psikologlar	• Tıbbi değerlendirme (DSM-5 tanı kriterleri) • Gelişimsel öykü

DİYARBAKIR'DA TANI KOYMA SÜRECİNDE BAŞVURULABİLECEK KURUMLAR

➤ Devlet Hastaneleri;

Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Ek Bina	Talaytepe Mah. Urfa Yolu 7. Km Bağlar	0412 251 91 29
Diyarbakır Çocuk Hastalıkları Hastanesi	Yenişehir Mah. Şeref İnalöz Cd. Yenişehir	0412 224 57 51
Ergani Devlet Hastanesi	Adnan Menderes Mahallesi Kırılan Dink 5. Sokak No:5 21950 Ergani	0412 611 50 20
Silvan Dr. Yusuf AZİZOĞLU Devlet Hastanesi	Yenişehir Mahallesi Esenlik Caddesi	0 412 711 50 05
Bismil Devlet Hastanesi	Köseli Mahallesi Diyarbakır Bulvarı No: 45	0412 415 57 77 - 23 10

Belirtilen hastanelerin ilgili bölümlerinden online olarak MHRS üzerinden ya da telefonla ALO 182 Randevu hattından randevu oluşturulabilir.

➤ **Üniversite Hastanesi;**

Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi – Çocuk Psikiyatrisi Bölümünden randevu alınarak tanı, takip sürecinde sunulan hizmetten faydalanılabilir. Çocuk Psikiyatrisi Bölümü Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Onkoloji Binasında hizmet vermektedir.

Online Randevu: Randevu tipini normal olarak seçin ➡ Genel Muayene randevusu seçin

Randevu oluşturulur ← Çocuk Psikiyatri Bölümü seçilir ← Çocuk Hastanesi Seçilir

☎ 0850 480 21 21 aranarak Çocuk Psikiyatri Polikliniğinden randevu talep edilir. Ayrıca 0412 248 80 01 aranarak 5639 (sekreterlik) dahili numaradan bilgi alınabilmektedir.

➤ **Aile Hekimliği;**

İlk gözlem, sevk ve yönlendirme açısından başvuru noktası olabilir.

ERKEN TANI VE TARAMA PROGRAMLARI

İl Sağlık Müdürlüğü, Aile Hekimliği birimleri aracılığıyla 18-48 ay arasındaki çocuklara yönelik Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) taramaları gerçekleştirmektedir. Bu taramalar, erken dönemde riskli bireylerin tespit edilmesi ve gerekli yönlendirmelerin yapılmasını, riskli çocukların düzenli takiplerinin yapılmasını sağlamaktadır. Ayrıca, tarama sürecinde görevli sağlık personeline yönelik süpervizyon eğitimleri düzenlenerek, uygulamaların kalitesi arttırılmaktadır.

ÇOCUKLAR İÇİN ÖZEL GEREKSİNİM RAPORU (ÇÖZGER)

ÇÖZGER, 18 yaş altındaki çocukların özel gereksinim düzeyini belirlemek amacıyla devlet hastanelerinde düzenlenen resmi bir sağlık kurulu raporudur.

ÇÖZGER, çocuğun hangi alanlarda desteğe ihtiyaç duyduğunu objektif biçimde ortaya koyarak özel eğitimden sosyal hizmetlere kadar birçok hak ve hizmetten yararlanabilmesini sağlayan temel bir belgedir.

Raporda eksik veya yanlış görülen durumlarda 30 gün içinde itiraz edilebilir; süre aşılsa 6 ay beklenir. İtiraz İl Sağlık Müdürlüğü Engelli ve ÇÖZGER Birimi'ne dilekçe ile yapılır. Ön değerlendirme sonrası gerekirse 2. basamak hastanelere ve Gazi Yaşargil Eğitim Araştırma Hastanesi'ne yönlendirme yapılır. Hakem hastane sevki ve rapor süreci tamamlanır; bu rapor kesin olup tekrar itiraz edilemez.

RAPOR İÇİN NEREYE BAŞVURULUR ?

Çocuğun ebeveyni veya yasal vasisi; ALO 182'yi arayarak, MHRS üzerinden ya da doğrudan yetkili bir devlet hastanesine başvurarak ÇÖZGER talebinde bulunabilir.

NE İŞE YARAR ?

ÇÖZGER; özel eğitim hizmetlerinden yararlanma, kaynaştırma / bütünleştirme eğitimi, rehabilitasyon desteği, sosyal haklar ve çeşitli kamu hizmetlerine erişim için kullanılır.

SAĞLIKLI BESLENME VE FARKINDALIK EĞİTİMLERİ

Otizimli bireylerde beslenme alışkanlıklarının önemi konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla, İl Sağlık Müdürlüğü tarafından eğitimler düzenlenmektedir. Bu eğitimlerde, otizmin tanımı, etiyolojisi, tanı kriterleri ve otizimli bireylerde görülen beslenme sorunları ele alınarak, çözüm önerileri sunulmaktadır.

☎ 0412 502 00 00

✉ diyarbakirism.saglik.gov.tr

Talaytepe Sağlıklı Hayat Merkezi	Talaytepe Mah. Laleş Bulvarı No:29 Kayapınar	0412 606 09 74
Ergani Sağlıklı Hayat Merkezi	Kemertaş Mah. Hastane Cad. Ergani Ağız ve Diş Hastanesi Karşısı No:12/3 Ergani	0412 606 07 92
Çermik Sağlıklı Hayat Merkezi	Tepe Mah. Lise Sok. Atatürk ilkokulu Yanı No:15 Çermik	0412 606 04 73

SAğLIK KURULUŞLARI VE UZMAN DESTEğİ

Diyarbakır'da otizm tanısı ve tedavisi için başvurulabilecek sağlık kuruluşları arasında **Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi Ek Bina, Çocuk Hastalıkları Hastanesi, Ergani Devlet Hastanesi, Bismil Devlet Hastanesi, Silvan Dr.Yusuf AZİZOğLU Devlet Hastanesi ve Dicle Üniversitesi Tıp Fakóltesi Hastanesi** bulunmaktadır. Bu hastanelerde, çocuk ve ergen psikiyatristleri, nörologlar ve psikologlar gibi uzmanlar tarafından tanı ve tedavi hizmetleri sunulmaktadır.

Ayrıca, İl Sağlık Müdürlüğü'nün sosyal medya hesapları üzerinden otizmle ilgili bilgilendirmeler ve duyurular paylaşılmaktadır. Bu platformlar, ailelerin ve bireylerin güncel hizmetler ve etkinlikler hakkında bilgi edinmelerine yardımcı olmaktadır.

Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü'nün otizmle ilgili sunduğu hizmetler hakkında daha detaylı bilgi almak ve başvuru süreçlerini öğrenmek için resmi web sitesini ziyaret edebilirsiniz.

✉ diyarbakirism.saglik.gov.tr

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, otizm tanısı alan bireyler ve ailelerine kapsamlı destek sunmak amacıyla çeşitli hizmet ve programlar yürütmektedir. Diyarbakır'da da bu hizmetler; bireylerin sosyal hayata katılımını artırmak, ailelerin yaşam kalitesini iyileştirmek ve hak temelli destek sağlamak üzere organize edilmiştir.

PSİKOSOSYAL DESTEK HİZMETİ

- Sosyal Hizmet Merkezleri aracılığıyla psikososyal destek, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sunulur.
- Ailelere ve bireylere yönelik bilgilendirme, eğitim ve farkındalık programları düzenlenir.

SOSYAL EKONOMİK DESTEK HİZMETİ

Engelli Kimlik Kartı :

Otizm tanısı alan bireylere verilen bu kart, çeşitli kamu ve özel sektör desteklerinden faydalanmayı sağlar. Engelli kimlik kartı olan bireyler ; ücretsiz seyahat hizmeti, vergi indirimleri, şehirler arası otobüslerde %30 indirim gibi hizmetlerden faydalanabilmektedir. Engelli bireyin ikamet ettiği ildeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne, Sosyal Hizmet Merkezlerine (SHM) veya e-Devlet kapısı üzerinden başvuru yapılabilmektedir. Başvuru için engelli sağlık kurulu raporunun %40 ve üzeri olması veya çocuklar için ÇÖZGER raporu olması gerekmektedir.

Evde Bakım Aylığı:

Bakıma muhtaç otizmli bireylerin ailelerine maddi destek sunan bir programdır. Ağır engelli/ tam bağımlı ibareli engelli sağlık kurulu raporu bulunan engelli bireylerimizden, hanede kişi başına düşen gelir asgari ücret tutarının 2/3 sini geçmeyenler için evde bakım aylığı hizmetine başvurarak yapılan değerlendirme sonucunda hizmetten faydalanılabilir. Başvurular sosyal hizmet merkezleri tarafından alınmaktadır.

İNDİRİM VE MUAFİYETLER

ÖTV Muafiyeti:

Engellilik oranı %90 veya üzerinde olan yetişkin engelliler ile Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu'nda (ÇÖZGER) “Özel Koşul Gereksinimi Vardır (ÖKGV)” ibaresi bulunan 18 yaş altı engelliler ÖTV istisnasından yararlanabilirler. Bununla birlikte engellilik oranı %90'ın altında olan engellilerden engelli sağlık kurulu raporunda "Sadece hareket ettirici aksamda özel tertibatlı taşıt kullanması gerekir ” değerlendirmesi bulunanlardan, ilk iktisabı yapılacak taşıtın hareket ettirici aksamında tadilat yaptırılmasını gerektirecek nitelikte olan engelli bireyler ÖTV istisnasından yararlanabilirler. ÖTV indirimi sadece engelli bireyin şahsına tanınmış bir haktır. Gelir İdaresi Başkanlıklarına müracaat edilerek söz konusu hizmetten faydalanılabilmektedir.

Motorlu Taşıt Vergisi (MTV):

Engellilik dereceleri %90 ve daha fazla olan malûl ve engellilerin adlarına kayıtlı taşıtları ile diğer malûl ve engellilerin, bu durumlarına uygun hale getirilmiş özel tertibatlı taşıtları motorlu taşıtlar vergisinden istisna edilmiştir. Gelir İdaresi Başkanlıklarına müracaat edilerek hizmetten faydalanılabilmektedir.

Engelliliğe Bağlı Gelir Vergisi İndirimi:

Basit usulde vergilendirilenlerden; tüccar ve ücretli durumuna girmeksizin imalat, tamirat ve küçük sanat işleri ile uğraşan, (ilk madde ve yardımcı malzeme müşteriye ait olarak faaliyet gösteren) terzi, tamirci, marangoz gibi engelli bireyler yararlanmaktadır. Engelli hizmet erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan hizmet erbabı ve engelli serbest meslek erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan serbest meslek erbabı; engelliliğe bağlı gelir vergisi indiriminden yararlanabilir. Gelir vergisi indiriminden yararlanmak için engelli hizmet erbabı, nüfus kâğıdının örneği ve çalıştığı iş yerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belgeyle birlikte, illerde Defterdarlık Genel Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, diğer ilçelerde Mal Müdürlüğüne başvuruda bulunarak hizmetten faydalanabilir.

Konut Vergisi Muafiyeti:

200 metrekareden küçük tek konutu olan engelli bireyler emlak vergisinden muaftır. Belediyeye başvuruda bulunarak hizmetten faydalanılabilir.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUK TANISI OLAN BİREYLER VE AİLELERİ İÇİN BİREYSEL SOSYAL HİZMET DANIŞMANLIĞI (BSHD)

II.Ulusal Otizm Eylem Planı(2023-2030) faaliyeti olarak hayata geçirilen çocuğu otizm spektrum bozukluğu tanısı alan aileler için Bireysel Sosyal Hizmet Danışmanlığı Projesi pilot il olarak ilimizde uygulanmaktadır. Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü bünyesinde sosyal hizmet merkezlerinde görev yapan ve bireysel sosyal hizmet danışmanı olarak görevlendirilen personel tarafından rehberlik, bilgilendirme ve yönlendirme hizmeti sunulmaktadır. Söz konusu hizmet modeli ile Otizm Spektrum Bozukluk tanısı alan ailelerin süreci daha iyi yönetmeleri, il bazında yürütülen hizmetler hakkındaki doğru bilgilere daha kolay ve daha hızlı ulaşabilmeleri hedeflenmektedir.

Otizm Spektrum Bozukluk tanısı olan birey bulunan aileler; ikamet ettikleri ilçede bulunan, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı hizmet veren Sosyal Hizmet Merkezine dilekçe ile başvuruda bulunarak danışmanlık hizmetinden faydalanmak istediğini belirtmektedir. Aileye tanımlanan Bireysel Sosyal Hizmet Danışmanı tarafından gerçekleştirilen telefon görüşmeleri ve hane ziyaretleri ile ailenin ihtiyaç duyduğu hizmet modeli belirlenir ve ilgili kurum/kuruluştan destek alması ile ilgili yönlendirme yapılır.

- Otizm Spektrum Bozukluk hakkında doğru bilgi edinilmesi,
- Engelli hakları ve kamu kurumlarının sunduğu hizmetler hakkında bilgilendirilmeleri,
- Engelli sağlık kurulu raporu, engelli kimlik kartı gibi konularda yönlendirme,
- Eğitim, özel eğitim, rehabilitasyon süreçlerine dair rehberlik,
- Kurumlar arası koordinasyonun sağlanması,
- Ailenin tanı sürecinde yaşadığı duygusal güçlüklerde destek sağlama Bireysel Sosyal Hizmet Danışmanlarının görevleri arasında yer almaktadır.

Bireysel Sosyal Hizmet Danışmanları çalışmalarında aşağıdaki etik ilkelere bağlı kalmalıdır;

- Ailelere zaman ayırarak güven duygusunun hissettirilmesi,
- Ailelerin yerine karar verilmemesi,

- Kaygılı, sinirli olan ailelere karşı sakin kalmaya özen gösterilmesi,
- Otizm Spektrum Bozukluk hakkında bilgi sahibi olunması,
- Aileye danışmanlık hizmetinin sınırları ve kapsamı hakkında bilgi verilmesi,
- Yapıcı ve olumlu bir dil kullanılması,
- Birey ve aileye ait bilgilerin gizliliğinin korunması.

E- KPSS

E-KPSS de engelli bireyler için uygun sınav ortamı oluşturulmakta, sınava giren kişinin engel türüne göre soru kitapçıkları düzenlenmektedir.

İlimizde Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı hizmet veren sosyal hizmet merkezleri

SOSYAL HİZMET MERKEZİ	SORUMLULUK ALANINDA BULUNAN İLÇE	ADRES	TELEFON
Bağlar Sosyal Hizmet Merkezi	Bağlar,	Bağcılar Mah. Amid Cd. MSE Plaza Apt. No:8 Bağlar	0412 251 43 03
Bismil Sosyal Hizmet Merkezi	Bismil,	Ulutürk Mah. Diyar Cd. No:2A Bismil	0412 415 21 10
Çermik Sosyal Hizmet Merkezi	Çermik, Çüngüş	Tepe Mah. Diyarbakır Cd. No:10 Çermik	0412 461 28 38
Çınar Sosyal Hizmet Merkezi	Çınar,	Eski Mah. Ziraat Cd. No:3/1 Çınar	0412 503 86 00
Ergani Şehit Polis Memuru Coşkun Akşit Sosyal Hizmet Merkezi	Ergani, Dicle	Kemaliye Mah. 50.Yıl Cd. No:11 Ergani	0412 611 15 15
Kayapınar Sosyal Hizmet Merkezi	Kayapınar, Eğil	Barış Mah. 1042 Sk. No:10 Çölgüzeli TOKİ Konutları-Kayapınar	0412 237 26 28
Lice Sosyal Hizmet Merkezi	Lice, Kulp, Hani	Mulla Mah. Milli Güvenlik Cd. 5. Sk No:33 Lice	0412 861 26 96
Silvan Sosyal Hizmet Merkezi	Silvan, Hazro	Cami Mah. Azizoğlu Cad. No:1 Silvan	0412 711 24 21
Sur Sosyal Hizmet Merkezi	Sur, Kocaköy	Yusuf Azizoğlu Cad. No:5 Yenişehir	0412 229 03 92
Yenişehir Sosyal Hizmet Merkezi	Yenişehir	Şehitlik Mah. Fabrika Cd. 37. Sk No:7/2 Yenişehir	0412 262 43 18

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Otizm tanısı alan bireylerin eğitim hakkı, erken yaşta başlayan desteklerle güçlendirilmelidir. Diyarbakır'da İl Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesinde bu kapsamda çeşitli kurumlar, özel eğitim uygulamaları ve destek hizmetleri bulunmaktadır.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ

• REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZLERİ (RAM):

Diyarbakır'da bulunan RAM'lar, otizm tanısı olan çocukların tanınmasında ve çocukların ihtiyacı olan eğitimi almalarında önemli bir role sahiptir. RAM'lar sağlık raporu ile otizm tanısı almış bireylerin gerekli eğitimi alması için eğitim planı hazırlar ve çocukları ihtiyaçları doğrultusunda en doğru okula yerleştirir. RAM'lar bireyselleştirilmiş eğitim planları hazırlanması, değerlendirme ve danışmanlık hizmetleri sunar. Tanı konulduktan sonra eğitim destek süreci için başvuru yapılmalıdır.

- Sur RAM : Şehitlik Mah. Mehmet Akif Ersoy Bulvarı No:20 SUR
☎ 0412 224 00 06
- Yenişehir RAM : Şehitlik Mah. Mehmet Akif Ersoy Bulvarı No: 2/4A YENİŞEHİR
☎ 0412 226 58 46
- Kayapınar RAM : Peyas Mah. 435 Sk. Kayapınar İlkokulu yanı KAYAPINAR
☎ 0412 251 81 80
- Bağlar RAM : Yeniköy Mah. Havalimanı Cad. 1026 Sk. İBB Kiptaş Erkek Öğrenci Yurdu A Blok BAĞLAR ☎ 0412 251 22 09
- Çınar RAM : Cumhuriyet Mah. Metina Cad. Çınar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi No:2 Çınar ☎ 0412 511 35 67
- Silvan RAM : Mevlana Halit Mah. 506 Sk. No:21/2 Silvan ☎ 0412 711 22 05
- Lice RAM : Yenişehir Mah. Yusuf Ziya Ekinci Cad. Lice Hükümet Konağı No:2 Lice ☎ 0412 861 30 25
- Ergani RAM : Dicle Mh. Kıralan Dink 2. Sk. No: 4/2 Ergani ☎ 0412 504 93 52
- Bismil RAM : Şentepe Mah. 4 sk. No:1A Bismil ☎ 0412 503 70 40

OKULA GİDEN BİREY İÇİN İSTENECEK BELGELER

- OSB tanısı olan bireyin ve ebeveyninin nüfus cüzdanı ve fotokopisi
- OSB tanısı olan bireye ait 4 adet fotoğraf
- Var ise sağlık raporu aslı ve fotokopisi
- Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu
- Milli Eğitim Müdürlüğünden alınacak yerleştirme kararı

OKULA GİTMEYEN BİREY İÇİN İSTENECEK BELGELER

- OSB tanısı olan bireyin ve ebeveyninin nüfus cüzdanı ve fotokopisi
- Engelli Sağlık Kurulu Raporu ve fotokopisi
- Devamsızlık Belgesi
- OSB tanısı olan bireye ait 4 adet fotoğraf

• **ÖZEL EĞİTİM OKULLARI VE SINIFLARI**

İl genelinde otizmli bireylerin eğitim aldığı özel eğitim okulları ve özel eğitim sınıfları mevcuttur. İl merkezimizde otizmli bireylerin eğitim aldığı 4 özel eğitim anaokulu, 4 adet özel eğitim ilk ve ortaokulu, 3 adet özel eğitim lisemiz mevcuttur. Bu okullarımızda aktif olarak otizmli çocuklara eğitim, sosyal yaşam ve mesleki eğitim verilip çocuklarımızın günlük yaşama adapte olmalarını sağlamak için eğitim verilmektedir.

▪ **KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ**

Otizmli çocukların, mümkün olduğunca normal sınıflarda eğitim alması için destek hizmetleri sağlanmaktadır. Kaynaştırma eğitiminde, otizmli çocuklarımızın okullarda göreceği haftalık derslerin %60 ına kadarını akranlarıyla beraber normal sınıfta, haftalık derslerinin %40 ına kadarını ise Okul BEP (bireyselleştirilmiş eğitim planı) ekibinin hazırladığı özel programla destek eğitim odasında eğitim alması sağlanmaktadır.

Diyarbakır'da otizm tanısı alan bireylerin eğitim alabileceği çeşitli okullar ve merkezler bulunmaktadır. Bu kurumlar, özel eğitim gereksinimlerini karşılamak amacıyla çeşitli programlar sunmaktadır. İlimizde;

Kayapınar Özel Eğitim Uygulama Okulu III. Kademe :

Otizimli bireyler için özel eğitim hizmetleri sunan devlet okulu. 97 öğrenci kapasite ile hizmet vermektedir.

Adres: Medya Mah. Mastfroş Cad. Kayapınar Özel Eğitim Uygulama Okulu Blok No:29
KAYAPINAR ☎ 0412 503 45 61

İbn-i Sina Özel Eğitim Uygulama Okulu :

Okul, 37 öğrenci kapasitesi ile özel eğitim hizmetleri sunmaktadır.

Adres: Fabrika Mah. 816/1 Sk Yenişehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Bitişiği No:7
YENİŞEHİR ☎ 0412 262 16 21

Ayten Elyesa Erdoğan Özel Eğitim Uygulama Okulu

Okul, 92 öğrenci kapasitesine sahiptir. Zihinsel engelli bireyler ve otizm tanısı olan bireyler için özel olarak tasarlanmış ilk ve ortaokuldur.

Adres: Fabrika Mah., Elazığ Cad., Forum AVM karşısı, 817. Sk. Yenişehir
☎ (0412) 262 41 84

Sur Özel Eğitim Meslek Lisesi :

Okul, 104 öğrenci kapasitesine sahiptir. Zihinsel engelli bireyler ve otizm tanısı olan bireyler için tasarlanmış eğitim programları sunan meslek lisesidir.

Adres: Yukarıkılıçtaşı Mah. Terkan Cad. No 39 Sur ☎ 0532 699 88 21

Silvan Özel Eğitim Uygulama Okulu :

Okul, 56 öğrenci kapasitesine sahiptir. Zihinsel engelli bireyler ve otizm tanısı olan bireyler için ilk ve ortaokul kademesine göre özel olarak tasarlanmıştır.

Adres: Camii, Diyarbakır Cd., Silvan/Diyarbakır ☎ 0412 711 54 79

Çınar Özel Eğitim Uygulama Okulu :

Okul, 56 öğrenci kapasitesine sahiptir. Zihinsel engelli bireyler ve otizm tanısı olan bireyler için ilk ve ortaokul kademesine göre özel olarak tasarlanmıştır.

Adres: Yeni Mah. Emek Sk. Zübeyde Hanım Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi No:2 Çınar
☎ 0543 762 17 95

Bağlar Özel Eğitim Uygulama Okulu :

Okul, 104 öğrenci kapasitesine sahiptir. Zihinsel engelli bireyler ve otizm tanısı olan bireyler için ilkokul, ortaokul ve lise kademesine göre özel olarak tasarlanmıştır.

Adres: Yunus Emre Mah. 1007. Sk. No 24/2 Bağlar ☎ 0553 468 78 80

Kayapınar Özel Eğitim Anaokulu:

Anaokulu çağındaki otizm tanısı olan çocuklar için özel eğitim hizmetleri sunan devlet okuludur.

Adres: Fırat Mah. 523 Sk. No:20 Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi Karşısı KAYAPINAR ☎ 0412 502 20 38

Bağlar Bağcılar Özel Eğitim Anaokulu

Anaokulu çağındaki otizm tanısı olan çocuklar için özel eğitim hizmetleri sunan devlet okuludur.

Adres: Bağcılar Mah. 1145/1 Sk. 9/B BAĞLAR ☎ 0412 502 55 12

Bilgi Peteği Özel Eğitim Anaokulu

Anaokulu çağındaki otizm tanısı olan çocuklar için özel eğitim hizmetleri sunan devlet okuludur.

Adres: Medya Mah. 634/1 Sk No:2 Kayapınar ☎ 0412 504 64 74

Esmâ Ocak Özel Eğitim Anaokulu

Anaokulu çağındaki otizm tanısı olan çocuklar için özel eğitim hizmetleri sunan devlet okuludur.

Adres: Barış Mah. 1066/1 Sk. Esmâ Ocak Özel Eğitim Anaokulu Blok No:2 KAYAPINAR ☎ 0412 503 61 58

Söz konusu kurumlar, otizimli bireylerin eğitim ve rehabilitasyon ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çeşitli programlar sunmaktadır. Her bir kurumun sunduğu hizmetler ve başvuru süreçleri hakkında detaylı bilgi almak için doğrudan kurumlarla iletişime geçmeniz önerilir.

GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ

Diyarbakır Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, otizm tanısı alan bireylerin fiziksel gelişimlerini desteklemek, sosyal hayata katılımlarını artırmak ve aileleri bilgilendirmek amacıyla çeşitli programlar sunmaktadır. Bu hizmetler, bireylerin yeteneklerini keşfetmeleri ve sosyal becerilerini geliştirmeleri için fırsatlar sağlamaktadır.

SUNULAN HİZMETLER VE FAALİYETLER

- **Özel Spor Kursları:**

Otizmli bireylerin katılımına uygun yüzme, jimnastik, basketbol gibi spor branşlarında kurslar düzenlenir.

- **Engelli Spor Faaliyetleri ve Turnuvalar:**

Bölgesel ve ulusal düzeyde engellilere yönelik spor etkinlikleri ve turnuvalar organize edilir.

- **Sosyal ve Kültürel Etkinlikler:**

Gençlik merkezlerinde sosyal beceri geliştirme atölyeleri, kamplar ve etkinlikler düzenlenir.

- **Ailelere Bilgilendirme ve Destek Seminerleri:**

Sporun otizmli bireylerin gelişimine katkıları hakkında bilgilendirme yapılır ve ailelere rehberlik edilir.

İlgili Kurumlar ve Hizmet Alanları

Kurum Adı	Hizmet Alanı	İletişim Bilgileri
Diyarbakır Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü	Spor kursları, sosyal etkinlikler, aile bilgilendirme	☎ 0412 228 90 07 Adres: Bağcılar Mah. 1200.Sk No:8 Bağlar
Bağlar Gençlik Merkezi	Sosyal beceri atölyeleri, kamp faaliyetleri	☎ 0412 252 44 48 Adres: Yeniköy Mah. Sokak No: 1056 Kapı No : 44 BAĞLAR
Kayapınar Gençlik Merkezi	Sosyal beceri atölyeleri, kamp faaliyetleri	☎ 0412 503 06 32 Adres: Peyas Mah. Fırat Bulv. Medcity Siteleri A Blok No: 39/A

Kurum Adı	Hizmet Alanı	İletişim Bilgileri
Sur Gençlik Merkezi	Sosyal beceri atölyeleri, kamp faaliyetleri	☎ 0412 229 26 58 Adres: Kooperatifler Mah. Şair Sırrı Hanım Sk No:4 SUR
Yenişehir Gençlik Merkezi	Sosyal beceri atölyeleri, kamp faaliyetleri	☎ 0412 444 04 72 Adres: Şehitlik Mah. 71. Sokak No:23
Silvan Gençlik Merkezi	Sosyal beceri atölyeleri, kamp faaliyetleri	☎ 0412 711 38 44 Adres: Selahattin Mah. Dr İsmail Peşikçi Cad.536 Sk
Lice Gençlik Merkezi	Sosyal beceri atölyeleri, kamp faaliyetleri	☎ 0412 444 04 72 Adres: Karahasan Mahallesi Diyarbakır Cd. 1002. Sk No:1
Çüngüş Gençlik Merkezi	Sosyal beceri atölyeleri, kamp faaliyetleri	☎ 0535 879 88 14 Adres: Karşıyaka Mah. Sedat Arıtürk Bulvarı
Eğil Gençlik Merkezi	Sosyal beceri atölyeleri, kamp faaliyetleri	☎ 0412 444 04 72 Adres: Yenişehir Mah. Eğil
Ergani Gençlik Merkezi	Sosyal beceri atölyeleri, kamp faaliyetleri	☎ 0412 444 04 72 Adres: Bağür Mah. Diyarbakır Elazığ Yolu Üzeri ERGANİ
Çınar Gençlik Merkezi	Sosyal beceri atölyeleri, kamp faaliyetleri	☎ 0412 444 04 72 Adres: Cumhuriyet Mah. Ekin Veren Yolu üzeri
Bismil Gençlik Merkezi	Sosyal beceri atölyeleri, kamp faaliyetleri	Adres: Ulutürk Mah. Mehtap Caddesi Bismil
Engelli Spor Kulüpleri (Yerel Kulüpler)	Engelli bireylere yönelik spor faaliyetleri	İlgili kulüplerle veya İl Müdürlüğü ile iletişim kurulabilir

ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

Otizm Spektrum Bozukluğu tanısı olan kişilerin yer alan bireylerin toplumsal hayata aktif katılımı, ekonomik bağımsızlıkları ve yaşam kalitelerinin artması açısından önemlidir. Diyarbakır'da bu alanda çeşitli kamu kurumları ve programlar destek sunmaktadır.

İŞ VE MESLEK EDİNDİRME HİZMETLERİ

• ENGELSİZ İŞGÜCÜ UYUM PROGRAMI

İŞKUR tarafından yürütülen Engelsiz İşgücü Uyum Programı, engelli bireylerin işgücü piyasasına katılımını güçlendirmek amacıyla en fazla 140 gün süren bilgi, beceri, çalışma alışkanlığı ve iş disiplini kazandırmayı hedefleyen bir uyum ve destek programı olarak uygulanmaktadır. Program aracılığıyla eğitim, danışmanlık, işyeri uyum faaliyetleri ve mali destekler sağlanmaktadır.

Katılımcılara iş yaşamına uyum sağlamaları amacıyla; iş sağlığı eğitimi, finansal okuryazarlık eğitimi, iş arama becerilerinin geliştirilmesi gibi eğitimler verilmektedir.

Katılım sağlayan bireylerden ilgili alanlarda iş yapabilecek beceri düzeyine sahip olan otizmli bireyler; ağaçlandırma-yeşillendirme faaliyetleri, geri dönüşüm faaliyetlerinin desteklenmesi, kamu alanlarında temizlik, bakım-onarım faaliyetleri, spor-kültür faaliyetlerinin desteklenmesi gibi alanlarda görevlendirilebilirler.

• DESTEK HİZMETLERİ

Engelli bireylerin istihdamını artırmaya yönelik kurslar, mesleki eğitim programları ve iş yerlerine;

- İşbaşı eğitim programları
- Mesleki beceri kursları
- İş koçluğu ve danışmanlık hizmetleri gibi destekler sağlanmaktadır.

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, otizm tanısı almış bireylerin sosyal yaşama katılımlarını artırmak, rehabilitasyon süreçlerine katkı sağlamak ve aileleri desteklemek amacıyla çeşitli hizmetler yürütmektedir.

KURUM ADI	ADRES	İLETİŞİM
Engelli Destek Merkezi	Mehmet Akif Ersoy Blv. Kesişimi İstasyon Cd. Sümer Park Ortak Yaşam Alanı	0412 226 66 72
Birlikte Yaşam Merkezi	Peyas Mah. 15 Temmuz Şehitler Parkı içi Urfa Yolu üzeri No:64 Kayapınar	0549 436 01 47
Şehitlik Mola Evi	Şehitlik Mah. Şehitlik Cd. No:52 Yenişehir	0549 436 01 46
Kayapınar Mola Evi	Huzurevleri Mah. 87. Sk City Park arkası Kayapınar	0549 436 01 48

Söz konusu merkezlerde ;

- Hobi ve Mesleki Eğitim Kursları
- Atölye Çalışmaları
- Otizm Spor Sınıfı
- Ücretsiz Servis Kurs Hizmeti
- Psikososyal Hizmet ve Danışmanlık Yönlendirme Hizmetleri
- Sosyal ve Kültürel Etkinlikler
- Farkındalık Çalışmaları
- Eğitim ve Seminer Hizmetleri
- Oyun Terapisi Hizmeti
- At ile Terapi Hizmeti verilmektedir.

SOSYAL VE KÜLTÜREL ETKİNLİKLER

- Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı kültür merkezlerinde özel gereksinimli bireyler için sanat atölyeleri, müzik kursları ve etkinlikler düzenlenmektedir.
- Aileler için bilgilendirme seminerleri ve dayanışma grupları oluşturulmaktadır.

Ayrıca E-KPSS 'ye hazırlanan bireyler için Büyükşehir Belediyesi bünyesinde hazırlık kursları verilmektedir.

DANIŞMA VE KOORDİNASYON

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Engelli Ve Yaşlı Hizmetleri Dairesi Başkanlığı Hizmetleri Hakkında Detaylı Bilgi Almak İçin ALO 153 ü Arayabilirsiniz. ☎ 0412 229 48 80

KÜLTÜR VE TURİZM İL MÜDÜRLÜĞÜ

Müze ve Ören Yerlerine Girişte Engelli İndirimi:

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından işletilen müze ve ören yerlerine girişler “Müze ve Ören Yerlere Girişlerde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge ” gereği engelli ve yanındaki bir refakatçisine ücretsiz sunulmaktadır.

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

DİYARBAKIR OTİZMLİ BİREYLER DERNEĞİ (DOB-DER)

İlimizde ikamet eden otizm tanısı bulunan bireyler ve ailelerinin sürecin işleyişinde, karşılaştıkları sorunlarda rehberlik etmek, hak temelli destek sağlamak, toplumsal farkındalık oluşturmak, otizm tanısı alan bireylerin eğitim, sağlık, kültürel ve sosyal hayatta daha güçlü daha bağımsız bireyler olarak toplumda yer alabilmelerini sağlamak, toplumsal kabulü arttırmak ve kamu kurumları ile iletişimlerinde destek olmak adına kurulmuş bir dernektir.

☎ 0532 704 12 90

Adres: Selahaddin Eyyübi Mah. 333. Sk No:6/1 Güneydoğu 7 Kısım A Blok İçkapı:8 Bağlar

Bu rehber, Diyarbakır ilinde otizm tanısı alan bireyler ve ailelerinin eğitim, sağlık, sosyal hizmet, istihdam, spor ve belediye hizmetleri gibi çok yönlü alanlarda ihtiyaç duyabileceği kamu desteklerini kapsamlı bir şekilde sunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Otizm, bireysel farklılıklar gösteren nörogelişimsel bir durumdur. Bu nedenle her bireyin ihtiyaç duyduğu hizmetler farklılık gösterebilir. Rehberde yer verilen kurumlar ve destekler, bireylerin ve ailelerinin ihtiyaç duydukları hizmetlere daha kolay ulaşmalarını hedeflemektedir.

Otizmli bireylerin yaşamlarını bağımsız, onurlu ve desteklenmiş bir şekilde sürdürebilmeleri için toplumun tüm kurumlarının iş birliği içinde çalışması önemlidir. Kamu hizmetlerinin yanı sıra, ailelerin dayanışması, hak temelli bilgiye erişimi ve sosyal katılımı da desteklenmelidir.

Rehberde yer alan bilgiler, kurumların mevcut uygulamalarına dayanmaktadır. Zaman içinde mevzuatta ya da hizmet modelinde değişiklikler olabileceğinden, güncel bilgi için ilgili kurumlarla doğrudan iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Unutmayın:

- ✦ Yalnız değilsiniz.
- ✦ Haklarınıza ulaşmak için bilgi en büyük destekçinizdir.
- ✦ Her birey değerlidir ve destekle güçlenir.

KURUM ADI	HİZMET ALANI	İLETİŞİM
Diyarbakır Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Sosyal hizmetler, evde bakım, danışmanlık	0412 224 38 26
Diyarbakır Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü	Spor kursları, sosyal etkinlikler, yüzme hizmetleri	0412 228 49 00
Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü	Erken tanı, aile hekimleri aracılığıyla tarama	0412 502 00 00
Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Eğitim hizmetleri, RAM	0412 322 21 00
Diyarbakır Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü	Engellilerin kültürel faaliyetlere katılımını desteklemek	0412 280 22 00
Diyarbakır Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü		0412 224 39 35
Diyarbakır Çalışma ve İşkurumu İl Müdürlüğü	Mesleki eğitim, iş koçluğu, engelli istihdamı	0412 236 10 66
Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi	Tanı, tedavi, psikiyatri, gelişimsel değerlendirme	0850 480 21 21
Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	Engelli bireylere yönelik kurs, sosyal etkinlik gibi faaliyetler	0412 229 48 80
Diyarbakır Otizmli Bireyler Derneği	Engelli bireylere yönelik bilgilendirme, yönlendirme hizmetleri	0532 704 12 90

II. Ulusal Otizm Eylem Planı kapsamında otizmlı bireylere ve ailelerine yönelik görevlendirilen Bireysel Sosyal Hizmet Danışmanlarının rehberlik ve yönlendirme sürecinde yaşanan sorunların çözümünde hızlı ve etkin rol alabilmesi için tüm paydaş kurumlarda belirlenen irtibat kişilerine ilişkin bilgiler aşağıda belirtilmiştir;

KURUM ADI	İRTİBAT KİŞİSİ	İLETİŞİM
Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Eyyüp OK - Psikolog	0536 670 25 21
Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü	Ayşe YALÇIN	0530 420 71 82
İl Sağlık Müdürlüğü	Caner CEYLAN	0506 816 13 01
Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü	Meral KAYA– Özel Kalem	0412 280 22 00
Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü	Alihan ALP – Büro Personeli	0538 584 92 66
Çalışma ve İşkurumu İl Müdürlüğü	Bahar ÇAĞLAR	0553 647 18 04
Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi	Dr. Fatma SUBAŞI TURGUT	0535 630 70 85
Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	Furkan KUZU - Psikolog	0537 349 22 92
Diyarbakır Otizmlı Bireyler Derneği	Adnan AYDIN- Dernek Başkanı	0532 704 12 90
Diyarbakır Beyaz Ay Derneği	Erhan YILDIZ – Dernek Bşk. Yrd.	0506 908 07 71
Yenişehir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Uğur KAPLAN-Şube Müdürü	0546 495 54 66
Kayapınar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Mehmet Sami GÜRKAN-Şube Müdürü	0505 627 22 47
Sur İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Ayşegül AKKOL-Şube Müdürü	0505 442 15 58
Bağlar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Mansur KENDAL-Şube Müdürü	0505 577 79 27
Bismil İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Aydın OKAN-Şube Müdürü	0535 825 76 08
Lice İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Eyüp KUVANE-Şube Müdürü	0535 035 13 02
Çınar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Yılmaz GÖNÜL-Şube Müdürü	0553 450 98 67
Ergani İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Recep ELKANSU-Şube Müdürü	0536 366 76 36
Çermik İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Ercan UĞURLI-Şube Müdürü	0530 125 71 74
Silvan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Mesut TAVLAR-Şube Müdürü	0505 266 34 38
Hazro İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Abdullah KARAKAŞ-Şube Müdürü V.	0539 847 54 34
Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Selahattin ŞAHİN-Şube Müdürü	0545 908 25 63
Dicle İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	İbrahim Halil POLAT-Şube Müdürü	0539 734 54 43
Eğil İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Fırat NARİNÇ-Şube Müdürü	0532 270 39 70
Kocaköy İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Necdet GÜLER-Şube Müdürü	0506 041 78 18
Kulp İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Ömer ASLAN-Şube Müdürü	0537 987 28 62
Hani İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Yılmaz CEBE-Şube Müdürü	0532 513 19 75